

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000-plan 2010-2015

Rygård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskoven og Egernæs

Natura 2000-område nr. 239
Habitatområde H246, H247

Kolofon

Titel:

Natura 2000-plan 2010-2015
Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskoven og Egernæs
Natura 2000-område nr. 239
Habitatområde H246, H247

Emneord:

Habitatdirektivet, Miljømålsloven, målsætninger, indsatsprogram, Natura 2000-planer, H246, H247

Udgiver:

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Ansvarlig institution:

Naturstyrelsen
Ny Østergade 7-11
4000 Roskilde
www.naturstyrelsen.dk

Copyright:

Naturstyrelsen, Miljøministeriet
Kort- og Matrikelstyrelsen

Sprog:

Dansk

År:

2011

ISBE nr.

978-87-7091-574-8

ISBN nr.

978-87-7091-576-2

Dato:

1. december 2011

Forsidefoto: Egernæs

Fotograf: Søren Grøntved Christiansen, Lejre Kommune

Resume:

Natura 2000-plan for Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskoven og Egernæs (nr. 239). Natura 2000-planen skal sikre gunstig bevaringsstatus for områdets udpegede arter og naturtyper. Området og truslerne mod de udpegede naturtyper og arter beskrives, og der fastlægges målsætninger og indsatser for naturtyperne og arterne. Der foretages en strategisk miljøvurdering af planen.

Må citeres med kildeangivelse

Indhold

Forord	4
Natura 2000-planlægning	5
<i>Natura 2000-planen er bindende for myndighederne</i>	5
Områdebeskrivelse	6
Trusler mod områdets naturværdier	9
Igangværende pleje og genopretning	10
Tilstand og bevaringsstatus/prognose	12
<i>Vurdering af tilstand</i>	12
<i>Vurdering af bevaringsstatus/prognose</i>	16
Målsætning	18
<i>Overordnet målsætning for Natura 2000-området</i>	19
<i>Konkrete målsætninger for naturtyper og arter</i>	20
<i>Modstridende interesser</i>	21
Indsatsprogram	22
<i>Generelle retningslinjer</i>	22
<i>Konkrete retningslinjer</i>	23
<i>Forslag til mulige virkemidler</i>	24
Sammenhæng og synergi med Vandplanen	24
Strategisk miljøvurdering	24
Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning....	26
Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler ..	27
Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver	28
Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen	31

Foto: Claus Bjørn Larsen

Danmarks VIP-natur får egen bodyguard

Hvad har Skagens Gren, Silkeborgskovene og det Sydfynske Øhav til fælles? Eller klokkefrøen, fiskeørnen og gråsælen? De er alle en del af Danmarks særligt værdifulde natur, som vi er forpligtet til at passe godt på. Det samme gælder strandengen, højmosen og boblerevet. Natura 2000-områderne er et netværk af naturområder i EU, der indeholder særligt værdifuld natur set i et europæisk perspektiv. Natura 2000 skal sørge for, at alle 27 EU-lande drager omsorg for egne truede dyr, planter og natur.

Danmark har i alt 246 Natura 2000-områder. Hvert område får nu sin helt egen naturplan, der skal fungere som bodyguard. Det er i alt for mange år gået tilbage for naturens mangfoldighed. Nu skal planerne sørge for, at staten, kommuner og lodsejere drager omsorg for de naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede sårbare eller sjældne i EU.

Ny natur på vej

Naturplanerne er den hidtil største naturindsats, der nogensinde er sat i værk i Danmark. Budgettet er ca. 1,8 mia. kroner og vil i stor udstrækning blive finansieret af EU's landdistriktsmidler. Den planlagte indsats dækker ca. 1.600 km², hvoraf de 40 km² er ny natur.

Der er planlagt hundredvis af nye vandhuller, som vil sikre levesteder for padder som klokkefrøen og vandsalamanderen. 200 km² løvskov skal beskyttes mod rydning, og flere hule, gamle og døde træer vil give levesteder for svampe, flagermus og insekter. Fiskeri på havet skal reguleres, så de unikke danske boblerev sikres mod at blive ødelagt af fiskeredskeer, og danske højmoser skal igen have mulighed for at få det bedre. Lige nu er de truet af udtørring og tilgroning. Med naturplanerne skal der ryddes krat og buske og gives bedre og mere naturlige vandforhold.

Tilbagegangen stoppes

Som ny miljøminister er jeg glad for, at vi nu har en plan for at stoppe naturens tilbagegang i Natura 2000-områderne. Der må ikke ske yderligere skade på naturen. Planerne har været for længe undervejs under VK-regeringen. Natura 2000-områderne blev udpeget i årene 1998-2004, og tilbagegangen skulle være standset allerede sidste år.

Danmarks nye SRSF-regering vil føre en mere aktiv og fremsynet naturpolitik. De 246 Natura-områder har nu hver en bodyguard, mens regeringen laver en plan for hele Danmark. Naturplan Danmark skal sætte ambitiøse mål – ikke blot for den natur som findes i Natura 2000-områderne, men for hele den danske natur.

Lad os så komme i gang !

Med venlig hilsen
miljøminister Ida Auken

Natura 2000-planlægning

EUs Natura 2000-direktiver (Fuglebeskyttelses- og Habitatdirektiverne) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette en række sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter. Gennem en målrettet indsats i de udpegede Natura 2000-områder bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens mangfoldighed.

Med henblik på at prioritere den nødvendige indsats udarbejder Naturstyrelsen en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de udpegede beskyttelsesområder. Natura 2000-planen er en sammenfattende plan, som både indeholder Natura 2000-skovplan for de skovbevoksede fredskovpligtige arealer og Natura 2000-plan for øvrige områder samt arter.

Planen omfatter udpegningsgrundlaget, dvs. de naturtyper og arter, som området er udpeget for. Natura 2000-planens indhold er vist i figur 1.

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Planen er vedtaget i 2011, hvorefter kommunalbestyrelserne og Naturstyrelsen udarbejder bindende handleplaner, som skal sikre gennemførelsen af Natura 2000-planen. Direkte statslig opfølgning i form af bekendtgørelser o.l. sker dog på grundlag af Natura 2000-planen. Offentlige lodsejere kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i deres drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v. på grundlag af konsekvensvurderinger m.m. Der er ikke gennemført konsekvensvurderinger i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet der ikke i planen er taget konkret stilling til forvaltningsindsatsens præcise lokalisering eller valgt forvaltningsmetoder. Der er dog i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde, hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med og nødvendig for forvaltningen af området. Evt. konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemiddel.

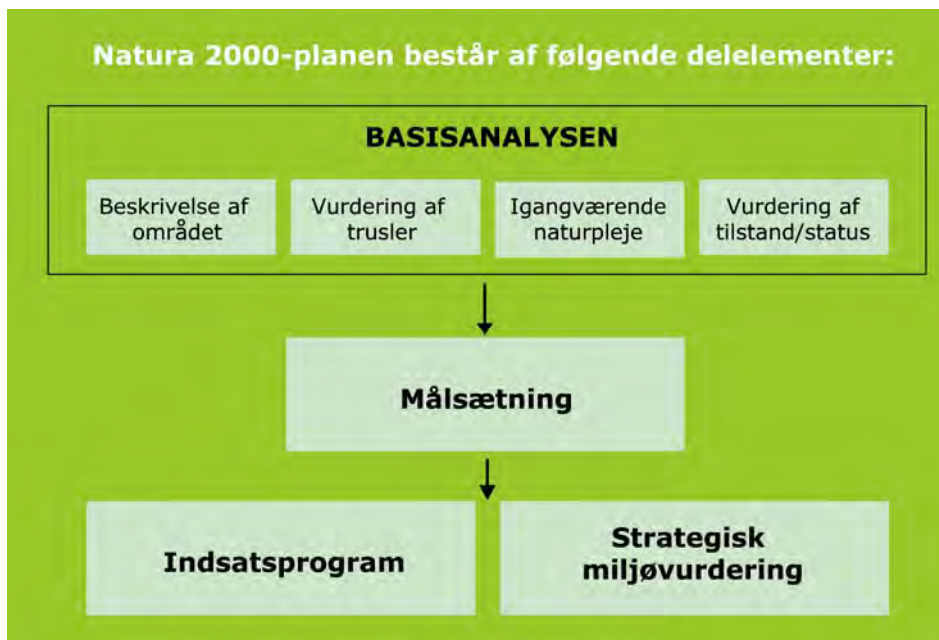
Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal desuden anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 (ændret ved bekendtgørelse nr. 1443 af 11. december 2007 med se-

Natura 2000-plan

nerede ændringer) om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner grundlag for områdets handleplan og eventuelle drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen koordineres med vandplanen for hovedvandopland 2.2 Isefjord og Roskilde Fjord og bliver ligesom denne revideret hvert 6. år. De dele af Natura 2000-planen, der vedrører skovbevoksede fredskovspligtige arealer, revideres dog kun hvert 12. år.

Figur 1. Opbygning af en Natura 2000-plan

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området har et areal på 197 ha og afgrænses som vist på bilag 1. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H246 og nr. H247. På Naturstyrelsens hjemmeside www.naturstyrelsen.dk samt i figur 2 og bilag 2 er der angivet hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område.

Fotograf: Mogens Holmen

Kirkemosen

Habitatområde H246 ligger i Hornsherred i Lejre Kommune. Habitatområdet består af tre fysisk adskilte delområder: Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskov. Det samlede areal er 46 ha, hvoraf ca. 25,2 ha er § 3-naturtyper og ca. 4,8 ha er skov. Dyrehaven ligger i et kuperet morænelandskab, hvilket giver et naturskønt og afvekslende område med bakker, skov og en række forskellige lysåbne naturtyper.

Habitatområde H247, Egernæs med holme og Fuglsø, ligger i bunden af Isefjorden i Lejre Kommune (dog ligger øen Langholm og det omgivende fjordområde i Holbæk Kommune). Habitatområdet består af dele af Ordrup Skov og tilgrænsende græsningsarealer samt af vegetationsklædte holme, en del af den lavvandede bugt Tempelkrog samt vådområdet Fuglsø. Det samlede areal er 151 ha, hvoraf 70 ha er § 3-naturtyper, ca. 11,5 ha er skov og ca. 65 ha er havområde.

Den marine del af Natura 2000-området, Tempelkrog, er meget lavvandet og går ikke ud til mere end 1½ meters vanddybde. Området består alene af naturtype 1160: Større lavvandede bugter og vige.

De store lavvandede områder i Isefjord er oftest delvis dækket af ålegræs ud til en dybde på omkring 4-5 meter. I Tempelkrog er der kun registreret meget spredte forekomster af ålegræs på dybder større end 1 meters dybde. Det er tvivlsomt om der forekommer større mængder af ålegræs indenfor habitatområdets grænser. På grund af områdets lukkede karakter er vandskiftet meget begrænset og påvirket af ferskvand fra de omliggende vandløb. Der er en massiv forekomst af enårige trådalger, som skyller sammen på lidt dybere vand, og der registreres jævnligt lave koncentrationer af ilt ved bunden.

Natura 2000-plan

Der findes ingen undersøgelser af vegetation og bunddyr på det lave vand, men det må forventes at det kun er de mest hårdføre arter der trives i området.

Landdelen af Natura 2000-området rummer mange nationalt sjældne arter. På Egernæs findes f.eks. bredbladet kæruld, eng-ensian og salep-gøgeurt, sidstnævnte er dog ikke fundet siden 2002. Endvidere forekommer en del nationale ansvarsarter i området.

Overdrevene, som er på udpegningsgrundlaget i Ryegård Dyrehave, vurderes at være af national beskyttelsesværdi og er blandt andet voksested for i alt 17 forskellige arter af vokshatte, levested for en række sjældne sommerfuglearter og en fin lokalitet for biller knyttet til gamle træer og dødt ved.

På udpegningsgrundlaget er ligeledes den næringsfattige naturtype hængesæk samt skovnaturtyper som bøgeskov på muldbund og den prioriterede sumpskovtype elle- og askeskov.

Ved afløbet fra Fuglsø til de tilgrænsende strandenge/Tempelkrog er der etableret en dæmning.

I basisanalyserne for Natura 2000-området N239 Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskoven og Egernæs med holme og Fuglsø findes der en mere detaljeret gennemgang af området. Se Naturstyrelsens hjemmeside www.naturstyrelsen.dk.

Natura 2000-området ligger i Lejre Kommune – øen Langholm i Tempelkrog ligger dog i Holbæk Kommune. Området ligger indenfor vandplanområdet hovedvandopland 2.2 Isefjord og Roskilde Fjord.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 246

Naturtyper:
1210 Strandvold med enårlige planter
1220 Strandvold med flerårige planter
1330 Strandeng
3130 Søbred med småurter
3150 Næringsrig sø
6210 Kalkoverdrev
6230 Surt overdrev
6430 Urtebræmme
7110 Højmose
7140 Hængesæk
7220 Kildevæld
7230 Riggær
9110 Bøg på mor
9130 Bøg på muld
9160 Ege-blandskov
91E0 Elle- og askeskov

Arter:
1166 Stor vandsalamander

Figur 2. Naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området

Trusler mod områdets naturværdier

I det følgende afsnit skal de oplyste trusler forstås som påvirkninger af naturtyper og arter, der er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Trusler er i den forbindelse aktuelt forekommende og konkrete påvirkningsfaktorer, der enkeltvis eller i samvirkning vil kunne forhindre, at naturtyperne og arterne opnår gunstig bevaringsstatus. Det kan dog også være potentielle påvirkningsfaktorer i det omfang, at der er viden om, at påvirkningerne periodevis er forekommende i området, men aktuelt ikke er til stede. Aktuelle påvirkninger, der f.eks. reguleres internationalt eller i anden sammenhæng, og derfor ikke er et anliggende for Natura 2000-planen, kan også fremgå, men vil ikke være en del af denne Natura 2000-plans indsatsprogram.

Arealreduktion/fragmentering

Flere af de kortlagte lysåbne naturtyper forekommer som små og/eller isolerede arealer og er truede af fragmentering, det drejer sig om strandeng (1330), kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230) og riggær (7230).

Næringsstofbelastning

Næringsstofbelastning fra luften udgør en trussel for områdets naturtyper, da tålegrænsen for N-deposition enten er nået eller overskredet. For naturtyperne surt overdrev (6230), kalkoverdrev (6210), hængesæk (7140), kildevæld (7220) og riggær (7230) er tålegrænsen overskredet.

Belastningen af Isefjord med næringsstoffer og miljøfarlige stoffer er en trussel for de marine naturtyperes gunstige bevaringsstatus. Den for høje belastning med næringsstoffer ses bl.a. af forekomsten af trådalger i de marine naturtyper indenfor Natura 2000 området.

Kvælstof fra luften overskrider laveste tålegrænse for alle skovnaturtyper i Natura 2000-området. Den høje ende af tålegrænseintervallet vurderes at være overskredet i skovkanter og kan være overskredet i hele skoven.

Pesticider og gifte

Miljøfarlige forurenende stoffer i Isefjord udgør en trussel mod de marine naturtyper i fjorden. Forekomsten af miljøfremmede stoffer er for høj, og specielt TBT kan påvirke sneglenes formeringsevne. Miljøfremmede stoffer håndteres via vandplanlægningen.

Tilgroning

Tilgroning udgør en trussel mod områdets lysåbne naturtyper. Tilgroning fremmes bl.a. af for stor tilførsel af næringsstoffer.

Uhensigtsmæssig hydrologi

I H246 er uhensigtsmæssig hydrologi en trussel mod naturtypen hængesæk. Sommerudtørring forekommer, ligesom for høj vandstand flere gange har været et problem, senest i forsommeren 2009. Mosen opfører sig ikke som en hængesæk, der følger med vandet op og ned.

Uhensigtsmæssig drift

Intensiv skovdrift kan medføre at skovnaturtyper forringes eller ødelægges. Der er i øvrigt en utilstrækkelig beskyttelse af skovnaturtyper mod bl.a. konvertering til skovnaturtyper, der ikke er omfattet af habitatdirektivet.

Invasive arter

Kæmpe-bjørneklo er en trussel mod naturtyper i området.

Fiskeri

Fiskeri med bundslæbende redskaber, hvorved der sker en fysisk ødelæggelse af den marine naturtype, dels ved fjernelse af bundflora og bundlevende dyr, og dels ved fjernelse af hårbund, sten og skaller, er en trussel mod områdets marine naturtype; omfanget af det aktuelle fiskeri kendes ikke.

Igangværende pleje og genopretning

Dyrehaven har historisk set været brugt til afgræsning; frem til ca. 1921 blev Dyrehaven afgræsset af dåvildt, de seneste år af kvæg. I 2004 blev der indgået en 5-årig MVJ-aftale på 14,9 ha af Dyrehavens overdrevarsarealer om afgræsning og gødskningsforbud. Forinden var arealet blevet nyhegnet med tilskud fra Skov- og Naturstyrelsen. Græsningstrykket har inden for de seneste år svinget en del. Skrænterne på Bramsnæs og langs Isefjord er ikke blevet plejet.

Natura 2000-plan

Egernæs og arealerne nord for Ordrup Skov har ligeledes været brugt til afgræsning. Egernæs er blevet afgræsset kontinuerligt med kvæg. Gamle hegn viser, at arealerne nord for Ordrup Skov tidligere har været græsset. De lå ugræsset i mindst 25 år, indtil græsning blev genoptaget i 2005. Græsningstrykket på Egernæs har ifølge oplysninger fra forpagter tidligere været ganske højt. Alligevel er der sket så stor tilgroning med vedplanter, at det mindre græsningsareal har betydet, at antallet af kreaturer er faldet til det halve. Der har ifølge forpagter tidligere været gødsket på store dele af Egernæs, men dette ophørte i forbindelse med de første aftaler om MVJ.

For at bremse tilgroningen og opretholde de lysåbne naturtyper foretog Roskilde Amt siden 1992 næsten hvert år kratrydning i Ryegård Dyrehave og på Egernæs. Flere gange blev der foretaget rydning af birketræer i Kirkemosen - i 2005 blev alle birketræer, der kunne være frøkilder til indvandring af mosefladen, søgt fjernet.

Ejeren har forstmæssigt tyndet i de fremvoksende asketræer på højderyggen af Egernæs, ligesom der i sidste halvdel af 1990'erne i forbindelse med elmesygeangreb blev ryddet et parti domineret af gamle elmetræer.

Lejre Kommune har i 2007 udarbejdet plejeplaner for Egernæs, Ryegård Dyrehave og Kirkemosen og kommunen har fortsat den hidtidige pleje i form af beskæring af krat på overdrevene. I Kirkemosen er opvækst af birk og de små grupper af gran på mosefladen fjernet.

På strandengen nord for Ordrup Skov er der iværksat afgræsning.

Der foretages årligt rørskeer på rørskovsarealer nord for Ordrup Skov og i Fuglsø.

En bestand af salep-gøgeurt på Egernæs er fulgt fra 1990 til 2005, men arten er ikke fundet siden 2002.

Lejre Kommune har i 2008 vedtaget en bekæmpelsesplan for kæmpebjørneklo. Planen efterleves, således at alle planter bekæmpes før frøsætning.

I H 247 findes der både på de afgræssede arealer og i skoven grøftesystemer, der vedligeholdes med længerevarende mellemrum. Fuglsø har i den nordvestlige ende et afløb, der kun fungerer ved høj vandstand i vådområdet. Der er ingen større tilløb til mosen, men flere grøfter fra den omgivende, højere beliggende skov.

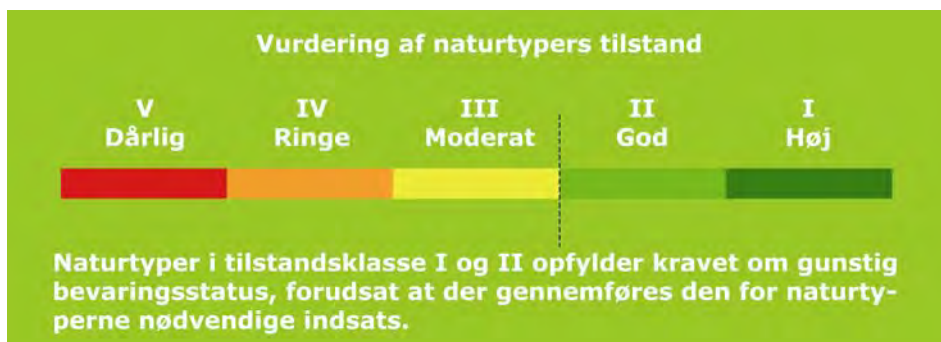
Tilstand og bevaringsstatus/prognose

For nogle naturtyper er der udviklet et system til vurdering af den enkelte naturtypes aktuelle *tilstand*, som er et udtryk for typens aktuelle naturindhold og en række andre målbare faktorer.

Bevaringsstatus for naturtyper og arter er derimod en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er således tale om en prognose for arternes og naturtypernes udviklingsretning. I de følgende afsnit er der nærmere beskrevet tilstand og bevaringsstatus/prognose for områdets naturtyper og arter.

Vurdering af tilstand

Der er foretaget en vurdering af tilstanden i 23 lysåbne naturtyper og 10 skovtyper. Naturtyperne er kortlagt i dels basisanalyserne, dels en efterfølgende kortlægning. Vurderingen bygger på et system, der indleder forekomster af Habitatdirektivets naturtyper i 5 tilstandsklasser (figur 3), hvor I (høj) er bedst og V (dårlig) er værst. Som led i beregningen af tilstanden beregnes både et artsindeks, baseret på indholdet af plantearter i en cirkel med radius på 5 m og et strukturindeks, baseret på vegetationshøjden, opvækst af vedplanter, forekomst af drængrøfter m.m. For skovnaturtyperne baseres strukturindeks bl.a. på omfang af jordbearbejdning, afvandingsforhold, forekomst af invasive arter og trækronernes lagdeling i forskellige etager.

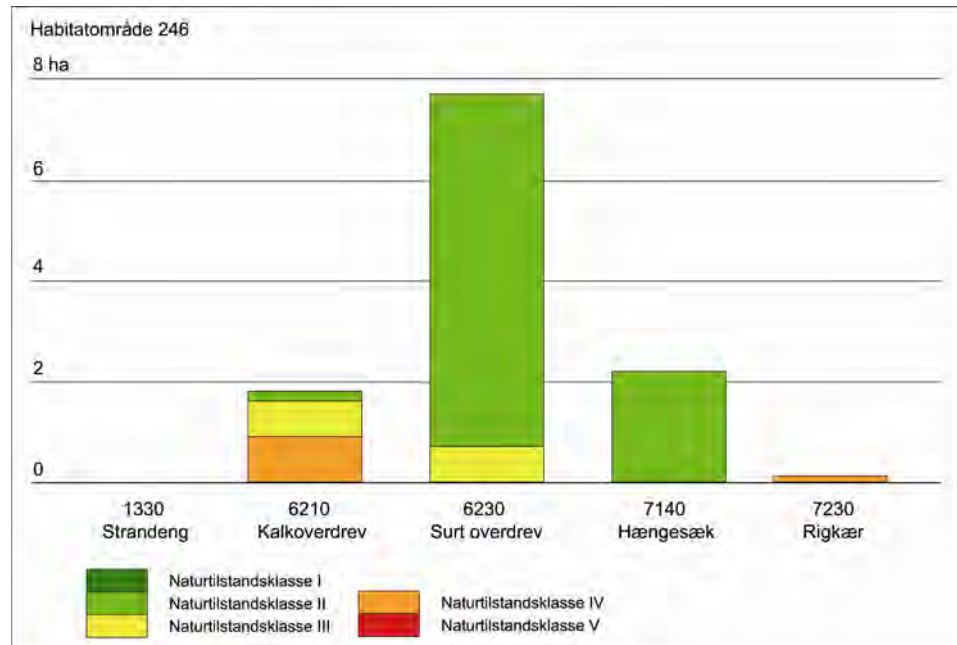

Figur 3. Tilstandsklasser for naturtyper

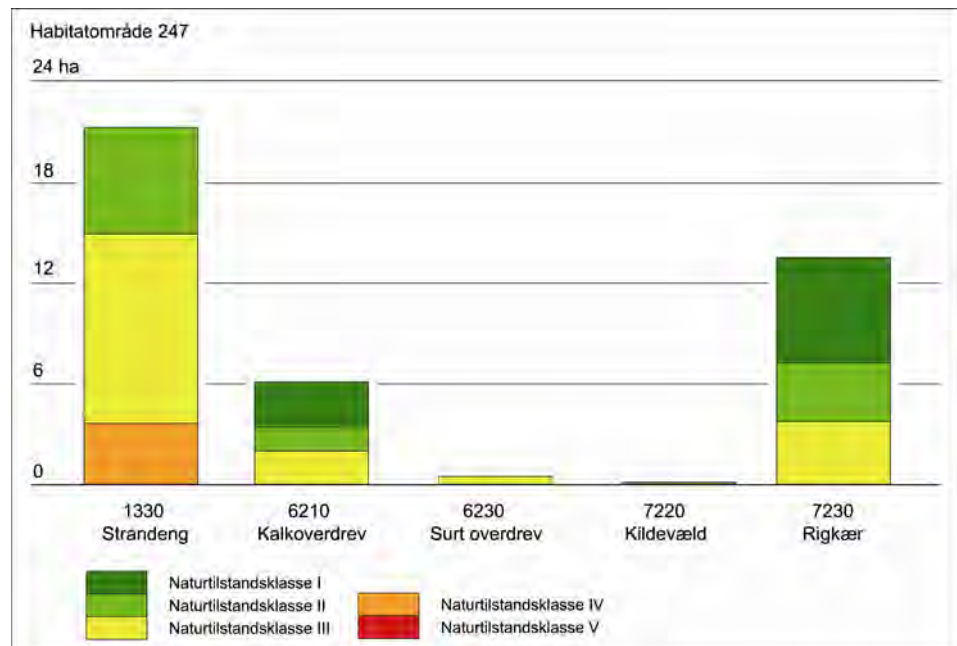
Strukturindeks og artsindeks for den enkelte naturtype vægtes sammen til naturtypens tilstandsklasse på arealet. Et højt strukturindeks kombineret med et lavt artsindeks viser, at naturarealet har forudsætninger for et højt naturindhold, men at de karakteristiske arter ikke er til stede. Et højt artsindeks kombineret med et lavt strukturindeks kan anvendes som et redskab til at lokalisere artsrige forekomster med et stort behov for pleje eller anden indsats.

Natura 2000-plan

I figur 4 er vist natur-/skovtilstanden for Natura 2000-områdets naturtyper.

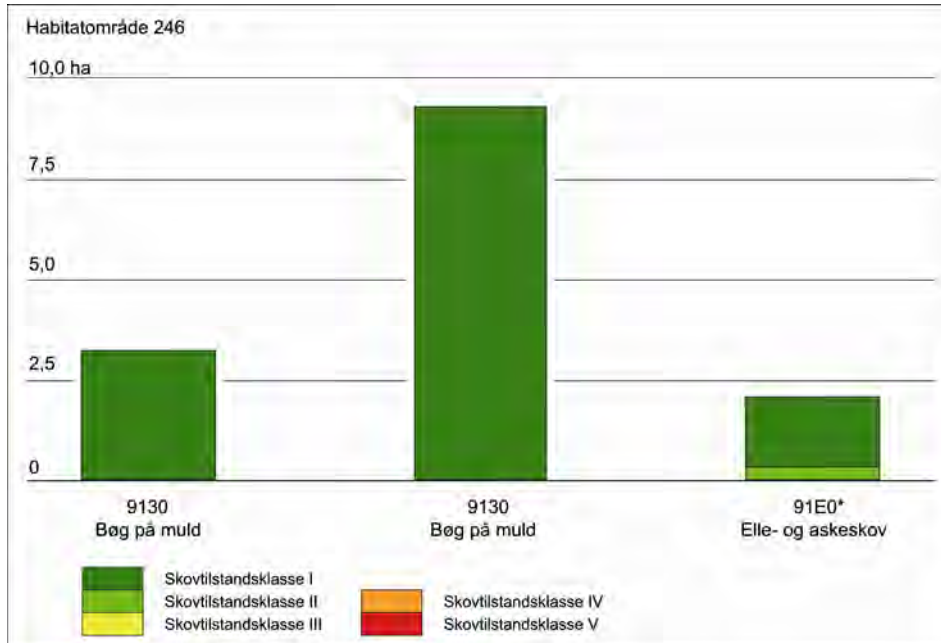

Figur 4a. Naturtilstand for de af Natura 2000 områdets lysåbne naturtyper, som er tilstandsvurderet

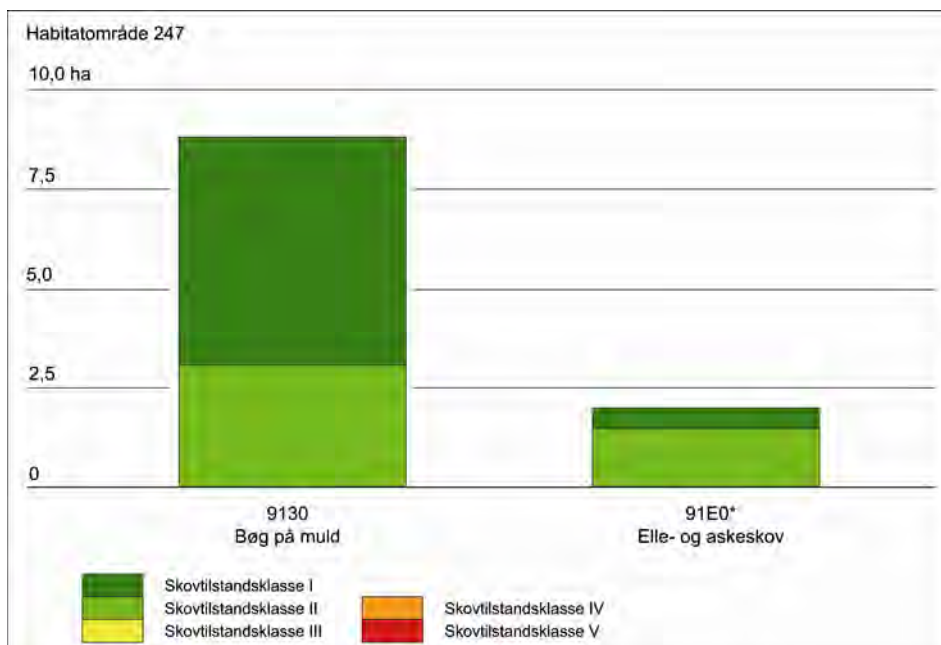

Figur 4b. Naturtilstand for de af Natura 2000 områdets lysåbne naturtyper, som er tilstandsvurderet

Natura 2000-plan

Figur 4c. Skovtilstand for de af Natura 2000 områdets skovnaturtyper, som er tilstandsvurderet

Figur 4d. Skovtilstand for de af Natura 2000 områdets skovnaturtyper, som er tilstandsvurderet

Natura 2000-plan

I Natura 2000-område N239 er der foretaget kortlægning og tilstandsvurdering af følgende naturtyper i habitatområderne H246 og H247:

Habitatområde 246

Naturtype	Naturtilstandsklasse (ha)				
	I	II	III	IV	V
1330 strandeng			0,0		
6210 kalkoverdrev		0,2	0,7	0,9	
6230 surt overdrev		7,0	0,7		
7140 hængesæk		2,2			
7230 rigkær				0,1	
Hovedtotal		9,4	1,4	1,0	

Tabellen viser de tilstandsvurderede lysåbne naturtypers fordeling i ha for hver naturtilstandsklasse.

Habitatområde 246

Naturtype	Skovtilstandsklasse (ha)				
	I	II	III	IV	V
9110 bøg på mor	3,21				
9130 bøg på muld	9,26				
91E0 elle- og askeskov	1,74	0,33			
Hovedtotal	14,22	0,33			

Tabellen viser de tilstandsvurderede skovnaturtypers fordeling i ha for hver skovtilstandsklasse.

Habitatområde 247

Naturtype	Naturtilstandsklasse (ha)				
	I	II	III	IV	V
1330 strandeng		6,3	11,4	3,6	
6210 kalkoverdrev	2,7	1,4	2,0		
6230 surt overdrev			0,5		
7220 kildevæld		0,1			
7230 rigkær	6,3	3,5	3,8		
Hovedtotal	9,0	11,3	17,7	3,6	

Tabellen viser de tilstandsvurderede lysåbne naturtypers fordeling i ha for hver naturtilstandsklasse.

Natura 2000-plan

Habitatområde 247

Naturtype	Skovtilstandsklasse (ha)				
	I	II	III	IV	V
9130 bøg på muld	5,74	3,04			
91E0 elle- og askeskov	0,51	1,47			
Hovedtotal	6,25	4,51			

Tabellen viser de tilstandsvurderede skovnaturtypers fordeling i ha for hver skovtilstandsklasse.

Se kort med tilstandsvurdering af de enkelte naturforekomster på Naturstyrelsens hjemmeside www.naturstyrelsen.dk.

Der er endnu ikke udviklet et system til vurdering af tilstanden for en række lysåbne naturtyper, marine naturtyper, større søer, vandløb samt fugle og andre arter.

Vurdering af bevaringsstatus/prognose

Miljømålsloven og skovloven fastsætter som et overordnet mål, at naturtyper og arter, som Natura 2000-områderne er udpeget for, skal have en gunstig bevaringsstatus. Gunstig bevaringsstatus er defineret i Habitatdirektivet (figur 5).

Gunstig bevaringsstatus skal generelt opnås inden for hver af Danmarks to biogeografiske regioner, nemlig den kontinentale og den atlantiske region. Gunstig bevaringsstatus skal dog ifølge EUs vejledning til direktivets artikel 6 også anvendes på de enkelte Natura 2000-områder, men der findes ingen retningslinjer for, hvorledes denne vurdering skal foretages. Den første Natura 2000-plan laves på grundlag af tilgængelig viden og derfor alene ud fra en prognose for de enkelte naturtypers og arters udvikling.

Gunstig bevaringsstatus

En naturtypes "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- det naturlige udbredelsesområde og de arealer, det dækker inden for dette område, er stabile eller i udbredelse, og
- den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for dets opretholdelse på langt sigt, er til stede og sandsynligvis fortsat vil være det i en overskuelig fremtid, samt når
- bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for den pågældende naturtype, er gunstig

En arts "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- data vedrørende bestandsudviklingen af den pågældende art viser, at arten på langt sigt vil opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder, og
- artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang, eller der er sandsynlighed for, at det inden for en overskuelig fremtid vil blive mindsket, og
- der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på langt sigt at bevare dens bestande

Figur 5. Habitatdirektivets definition af gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau for naturtyper og arter

Prognosen for de kortlagte naturtyper er bestemt på områdeniveau ud fra de enkelte forekomsters natur/skovtilstand og aktuelle trusler og inddeles i *gunstig* eller *ugunstig prognose*. Naturtyper i tilstandsklasse I (høj tilstand) eller II (god tilstand) har en gunstig prognose, hvis det vurderes, at tilstanden også kan opretholdes på langt sigt. I mange tilfælde forudsætter det, at der gennemføres den for naturtyperne nødvendige indsats i form af naturpleje, begrænsning af næringsstofftilførsel, forbedring af hydrologiske forhold m.m.

Prognosen for de øvrige naturtyper og alle arterne er baseret på den bedste tilgængelige viden. Her benyttes begreberne vurderet gunstig, vurderet ugunstig og ukendt prognose.

I Natura 2000-området er der foretaget følgende vurdering af prognosen for naturtyper og arter:

Prognosen er gunstig eller vurderet gunstig for:

- Strandeng (1330).
- Næringsrig sø (3150).

Prognosen er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- Kalkoverdrev (6210), da laveste tålegrænse for N-deposition er overskredet på mere end 25% (100%) af det kortlagte areal med naturtypen.
- Surt overdrev (6230), da laveste tålegrænse for N-deposition er overskredet på mere end 25% (100%) af det kortlagte areal med naturtypen.

Natura 2000-plan

- Hængesæk (7140), da laveste (og højeste) tålegrænse for N-deposition er overskredet (tålegrænsen er 5-10 kg N/ha/år pga. forekomst af højmosearter på hængesækken) på mere end 25% (100%) af det kortlagte areal med naturtypen. Der er problemer med unaturlige vandstandsforhold/hydrologi.
- Kildevæld (7220), da laveste tålegrænse for N-deposition er overskredet på mere end 25% (100%) af det kortlagte areal med naturtypen.
- Riggær (7230), da laveste tålegrænse for N-deposition er overskredet på mere end 25% (100%) af det kortlagte areal med naturtypen, og der er problemer med unaturlige vandstandsforhold/hydrologi og med fragmentering.
- Søbred med småurter (3130) og kransnålalgesø (3140), da laveste (og højeste) tålegrænse for N-deposition for de to søtyper er overskredet overalt i området.
- 9110 Bøgeskov på mor, da højeste tålegrænse for N-deposition er overskredet.
- 9130 Bøgeskov på muld, da højeste tålegrænse for N-deposition er overskredet.
- 91E0 Elle- og askeskove, da højeste tålegrænse for N-deposition er overskredet.
- Bugt (1160), på grund af belastningen med næringsstoffer og miljøfarlige stoffer.

Prognosen er ukendt for følgende naturtyper og arter på grund af manglende eller mangelfuld kortlægning og tilstandsvurdering:

- Strandvold med enårige planter (1210).
- Strandvold med flerårige planter (1220).
- Urtebræmme (6430).
- Højmose (7110).
- Egeskove og blandskove (9160).
- Stor vandsalamander.

Målsætning

Det overordnede mål er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget i de enkelte Natura 2000-områder (jf. dog nedenfor om eventuelle modstridende interesser).

Der opstilles en **overordnet målsætning** for området. Den overordnede målsætning angiver det overordnede sigte for, hvorledes området skal udvikle sig både for at sikre områdets integritet og en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper. Målsætningen skal endvidere fremhæve de naturtyper og arter, der udgør den største arealandel af området, og endelig fremhæves forekomster af naturtyper og arter, der har stor vigtighed på nationalt og/eller biogeografisk niveau. En vurdering af denne betydning foretages efter følgende kriterier:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få forekomster
- Truede naturtyper og arter
- Særlige danske ansvarsområder

Der opstilles desuden mere **konkrete målsætninger**, der fastlægger de langsigtede mål for udviklingen i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og arters levesteder. Målfastsættelsen tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levested efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et sådant system, skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af bedste faglige viden.

Såvel overordnet målsætning som de konkrete målsætninger rækker ud over 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold. Målsætningerne afspejler desuden en afvejning af eventuelle modstridende interesser efter retningslinjer angivet i By- og Landskabsstyrelsen 2009: "Retningslinjer for den statslige Natura 2000-planlægning: Målfastsættelse og indsatsprogram".

Overordnet målsætning for Natura 2000-området

- *De marine områder i Natura 2000 området opnår en naturtilstand med god vandkvalitet og en artsrig undervandsvegetation.*
- *Natura 2000 områdets naturtyper sikres en god-høj naturtilstand.*
- *Områdets truede naturtyper prioriteres højt. Det gælder kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230), rigkær (7230) og elle- og askeskove (91E0). Arealet af disse naturtyper øges, og der skabes så vidt muligt sammenhæng mellem forekomsterne.*
- *Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode spredningsmuligheder for naturtypernes karakteristiske og sjældne arter og for stor vandsalamander.*

Baggrund for den overordnede målsætning

I dette Natura 2000-område er der specielt fokus på de marine naturtyper samt på kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær, som er truede naturtyper, jf. bilag 2 i By- og Landskabsstyrelsen 2009: "Natura 2000-retningslinjer for målfastsættelse og indsatsprogram". Hertil kommer kildevæld, som er en prioriteret naturtype (særlig truet på EU-niveau) og hængesæk, som stedvis er under udvikling til højmosse.

Natura 2000-området rummer et stort potentiale for udvidelse af arealet med kalkoverdrev og surt overdrev.

I H246-området er kun 2/3 af arealet med §3-beskyttede overdrev, kortlagt som habitatoverdrevstyperne kalkoverdrev og surt overdrev. Det vurderes, at de resterende overdrevsarealer har potentiale til at

udvikle sig til habitatoverdrevstyper, bl.a. gennem rydning af vedplantedække, etablering af afgræsning og reduktion af næringsstofftilførslen.

I H247 er under halvdelen af områdets § 3-beskyttede overdrev kortlagt som habitatoverdrevstyper. Det vurderes, at de resterende overdrevsarealer har potentiale til at udvikle sig til habitatoverdrevstyper. Det samme gælder tørre tidligere dyrkede græsarealer, der er godt på vej til at blive §3-beskyttede overdrev.

Natura 2000-området indeholder ligeledes potentiale for udvidelse af arealet med rigkær, eksempelvis vil dele af Fuglsø ved fjernelse af dæmningen ved afløbet samt ved græsning kunne udvikle sig til rigkær.

Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

Der opstilles følgende konkrete målsætninger, som fastlægger de langsigtede mål for naturtyper og arter i Natura 2000 området:

- *Naturtyper og arter skal have en gunstig bevaringsstatus.*
- *For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur-/skovtilstandsklasse I eller II og gunstig prognose, skal udviklingen i deres areal og tilstand være stabil eller i fremgang. For en række naturtyper udvides arealet (se nedenfor), for øvrige naturtyper og for levesteder for stor vandsalamander sikres, at arealet er stabilt eller stigende, hvis naturforholdene tillader det.*
- *For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur-/skovtilstandsklasse III-V og/eller ugunstig prognose, skal udviklingen i deres natur-/skovtilstand være i fremgang, således at der opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed dertil. Det sikres, at det samlede areal af naturtypen/levestedet er stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det. Navnlig for skovnaturtyperne kan der være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til arealmålet.*
- *For naturtyper og arter uden tilstandsvurderingssystem og/eller med en ukendt prognose er målsætningen gunstig bevaringsstatus. For arterne betyder det, at deres levesteder skal danne grundlag for en ynglebestand/antal rastende fugle som minimum svarende til tilstanden ved direktivernes ikrafttræden eller et højere bestandsniveau, der siden da har afspejlet levestedernes bæreevne. For arten stor vandsalamanders vedkommende betyder det, at artens levesteder danner grundlag for opretholdelse af levedygtige bestande med mulighed for genudveksling mellem delpopulationer samt nyetablering af delpopulationer.*
- *Naturtypeforekomster i artsklasse I målsættes til tilstandsklasse I og skal søges udvidet og sammenkædet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt. Forekomsterne af kalkoverdrev (6210) og rigkær (7230) i artsklasse 1 målsættes til naturtilstand I. Fore-*

komsterne er voksested for kategori 2 arter og en række andre karakteristiske og sjældne arter. Arealet af kalkoverdrev og rigkær øges og forekomsterne sammenkædes, hvor de naturgivne forhold gør det muligt.

- *Natura 2000 områdets samlede areal med overdrevstyperne kalkoverdrev (6210) og surt overdrev (6230) øges.*
- *Natura 2000 områdets samlede areal med rigkær (7230) udvides.*

Modstridende interesser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg.

Naturtyperne kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær har på nationalt og regionalt niveau haft en stor tilbagegang, og i Danmarks afrapportering til EU vurderes naturtypernes bevaringsstatus at være ugunstig. Som følge af at de er truede, vil der blive gjort en indsats for at øge arealerne af især disse naturtyper.

Uden græsning vil nogle af overdrevsforekomsterne udvikle sig til bøgeskov, der også er en del af udpegningsgrundlaget for habitatområdet. I denne plan prioriteres overdrevene, da der er tale om særdeles værdifulde overdrevslokaliteter, og kalkoverdrev og surt overdrev er truede naturtyper.

Øgning af arealet med rigkær kan betyde en indskrænkning af arealet med den prioriterede habitatnaturtype elle- og askeskove (91E0), som er opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne enge og moser. EU-kommissionen har meldt ud, at for rigkærenes vedkommende prioriteres hensynet til at genskabe større sammenhængende arealer de steder, hvor der er tale om unge elle- og askesumpe, som enten er plantede eller opstået ved tilgroning af tidligere lysåben natur. Bortset fra i potentielle højmoser skal gamle og veludviklede forekomster af ellesumpe og skovbevoksede tørvemoser bevares. Rydning af unge elle- og askeskove i forbindelse med genskabelse af rigkær kan kun ske under forudsætning af, at arealet af skovnaturtypen opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

Modsatrettede naturinteresser findes også i Kirkemosen, der er kortlagt som naturtypen hængesæk (7140); uden pleje vil hængesækken udvikle sig til den prioriterede naturtype skovbevokset tørvemose (91D0) – der dog ikke aktuelt er udpegningsgrundlag for Natura 2000 området. I denne plan prioriteres sikring af hængesækken, der er en værdifuld lokalitet med forekomst af højmosearter og stedvis under udvikling til højmose.

Indsatsprogram

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsprognose er en opgave som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode er formuleret i 4 sigtelinjer, som lægger niveauet for indsatsen i planperioden. Sigtelinjerne er beskrevet i bilag 3.

Indsatsprogrammet der bygger på de 4 sigtelinjer beskriver indsatsen i den første planperiode 2010-2015 (for skovbevoksede fredskovs-pligtige arealer dog frem til 2021).

Indsatsprogrammet består af en række **generelle retningslinjer**, som skal sikre den eksisterende naturtilstand. De generelle retningslinjer gælder for alle arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, og den nødvendige indsats vil efterfølgende blive konkretiseret i de kommunale/statslige handleplaner.

Indsatsprogrammet består desuden af en række **konkrete retningslinjer**, som skal sikre små naturarealer, ubeskyttede naturarealer og særligt truede arter og naturtyper. De konkrete retningslinjer giver en nærmere beskrivelse af den indsats, som i disse særlige tilfælde skal indarbejdes i de kommende handleplaner.

Indsatsprogrammet indeholder ikke bindende krav til kommunernes, Naturstyrelsens eller andre offentlige lodsejeres brug af de virkemidler og tiltag, som skal sikre den nødvendige indsats. Tiltag prioriteres og konkretiseres i handleplanerne eller i andre opfølgende tiltag.

Indsatsprogrammet for Natura 2000-området omfatter nedenstående generelle og konkrete retningslinjer, som tillige er vist oversigtligt i bilag 2.

Generelle retningslinjer

Indsatser efter sigtelinje 1. Areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter må ikke gå tilbage eller forringes.

- 1.1 Reduktion af kvælstofdeposition fra luften på områdets habitatnaturtyper sker ved administration af husdyrgodkendelsesloven, der med ændringen af 10. februar 2011 har fastlagt et særligt beskyttelsesniveau af hensyn til bevaringsmålsætningen i Natura 2000-planlægningen. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til naturtyperne reduceres herunder fra dræntilløb og fodring. For marine naturtyper, søer og vandløb reguleres tilførslen via vandplanen.*
- 1.2 Der sikres den for naturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi på arealer med strandeng (1330), hængesæk (7140), kildevæld (7220) og rigkær (7230) samt på levesteder for stor vand-*

salamander. Det undersøges nærmere, hvor der er behov for at skabe en mere hensigtsmæssig hydrologi i skovnaturtyper, og disse steder sikres den for skovnaturtyperne mest hensigtsmæssig hydrologi.

- 1.3 De terrestriske lysåbne naturtyper sikres en optimal ekstensiv drift og pleje. Vandløb med vandplanter sikres gode fysiske og kemiske forhold samt kontinuitet; denne indsats sikres via vandplanlægningen.*
- 1.4 Skovnaturtyperne sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift i skovnaturtyper (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtigelsen, primært på arealer, som i forvejen i en længere periode har haft minimal eller ingen hugst.*
- 1.5 Under hensyntagen til stor vandsalamanders sårbarhed overfor forstyrrelser sikres velegnede levesteder for forekomster af stor vandsalamander.*
- 1.6 De invasive arter bekæmpes vha. de bedste kendte metoder. Spredning af de invasive arter forebygges.*
- 1.7 Mængden af miljøfarlige stoffer i de marine naturtyper håndteres via vandplanlægningen.*

Konkrete retningslinjer

Indsatser efter sigtelinje 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter, som ikke kan opretholdes ved drift af det nuværende areal alene, sikres ved arealudvidelse, sammenkædning af arealer, pleje af naboarealer og/eller etablering af spredningskorridorer.

- 2.1 Natura 2000 områdets samlede areal med overdrevstyperne kalkoverdrev (6210) og surt overdrev (6230) øges med i størrelsesordenen 5-10 ha, hvis de naturmæssige forhold gør det muligt. Natura 2000-områdets samlede areal med rigkær (7230) udvides, hvor de naturgivne forhold gør det muligt. Hvor de naturgivne forhold gør det muligt sammenkædes naturtypeforekomsterne.*

Indsatser efter sigtelinie 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen skal sikres.

- 3.1 Skovnaturtyper sikres. Der kan være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype.*

Indsatser efter sigtelinie 4. Der skal gøres en særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet i 1. planperiode.

- 4.1 Områdets nationalt truede naturtyper prioriteres højt: Kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230) og rigkær (7230). Det samlede areal af naturtyperne kalkoverdrev (6210) og surt over-*

drev (6230) øges med i størrelsesordenen 5-10 ha, hvis de naturmæssige forhold gør det muligt. Arealet af rigkær (7230) øges, hvor de naturmæssige forhold gør det muligt.

- 4.2 *En hængesæklokalitet i området rummer forekomst af højmoserarter og er stedvis under udvikling til højmose (7110); denne udvikling bør fremmes, da højmose (7110), som er på udpegningsgrundlaget for N 239, er en prioriteret naturtype og er nationalt truet. Hængesæklokaliteten bør sikres optimal vandstand for højmose/hængesæk, skånsomt ryddes for trævækst og sikres mod tilførsel af næringsstoffer.*

Forslag til mulige virkemidler

Kommunerne, Naturstyrelsen og andre offentlige lodsejere/myndigheder udarbejder handleplaner, vælger virkemidler og foretager den konkrete forvaltning indenfor rammerne af indsatsprogrammet. Mulige virkemidler nævnt i bilag 2 skal derfor betragtes som eksempler på, hvorledes indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammenhæng og synergi med Vandplanen

Natura 2000-planen er koordineret med Vandplanen. Ifølge Vandrammedirektivet må tilstanden af vandområderne ikke forringes, og Vandplanens indsatsprogram vil generelt forbedre den eksisterende vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Forbedringen sker ved reduktion i tilførslen af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer samt stedvis sikring af en mere naturlig hydrologi i ådale. Vandplanen vil desuden forbedre de fysiske forhold og sikre kontinuiteten på udvalgte vandløbsstrækninger. Disse indsatser forventes i de fleste tilfælde at bidrage til at forbedre tilstanden i de vandafhængige habitatnaturtyper og på levestederne for de arter, der er tilknyttet vand. Der er gode muligheder for at opnå andre synergieffekter mellem de 2 planer, men i enkelte tilfælde kan der opstå konflikter, f.eks. hvor indsats efter Vandplanen medfører oversvømmelser af habitatnaturtyper eller levesteder for arter.

Planlagt indsats efter Vandplanen, der kan påvirke udpegningsgrundlaget i et Natura 2000-område væsentligt, skal konsekvensvurderes i henhold til Habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Indsatsen kan i givet fald kun gennemføres, hvis det på grundlag af bedste faglige viden dokumenteres, at aktiviteten ikke vil skade bevaringsmålsætningen for området. Potentielle konflikter mellem Vand- og Natura 2000-planen skal som udgangspunkt afdækkes i forbindelse med vedtagelse af Vandplanen.

Strategisk miljøvurdering

I medfør af Bekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 af lov om miljøvurdering skal der foretages en miljøvurdering af planer og pro-

Natura 2000-plan

grammer, der omhandler fysisk planlægning og arealanvendelse, eller som kan påvirke et internationalt beskyttelsesområde væsentligt.

I bilag 4 er der udarbejdet en miljørapport, der belyser konsekvenserne ved at gennemføre Natura 2000-planen for område nr. N 239

Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning

Natura 2000-område N239 Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskov, Egernæs med holme og Fuglesø

Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler

En opsummering af Natura 2000-planens indhold, mål og indsatsprogram findes samlet i en database - opdelt på de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for det på gældende Natura 2000-område. Se www.naturstyrelsen.dk – under dette Natura 2000-område.

Bilaget indeholder endvidere en oversigt over mulige virkemidler, der er eksempler på, hvordan indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammen med bilaget findes på hjemmesiden baggrundsmateriale for planerne samlet i basisanalyse og tillæg til basisanalyse samt henvisning til kort over forekomst af de kortlagte og tilstandsvurderede naturtyper.

Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver

Ved igangsætningen af Natura 2000-planprocessen blev der identificeret en række væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver. På baggrund heraf blev der opstillet 4 sigtelinjer, der formulerer prioriteringen af den nødvendige indsats. Sigtelinjerne sætter dermed rammerne for Natura 2000-planlægningen.

De overordnede rammer er formuleret i nedenstående bilag. Teksten indgik i idéfasen for vand- og naturplanlægningen, juni – december 2007.

Antallet af naturtyper, der kortlægges og tilstandsvurderes er siden udvidet.

Væsentlige naturopgaver

Miljøministeriet har udarbejdet en oversigt over væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen. Det er de opgaver, som tillægges den højeste prioritet i 1. planperiode fra 2010 til 2015:

Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen:

Danmark er ifølge Habitatdirektivet forpligtiget til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger, der sikrer eller genopretter en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør habitatområdernes udpegningsgrundlag.

Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at beskytte yngle- og rasteområder for en række fuglearter.

Væsentlige trusler mod naturen

En række faktorer udgør de væsentligste trusler mod de direktivudpegede naturtyper og arter:

Næringsstofbelastning medfører markante forringelser af terrestriske naturtyper, søer, vandløb og kystnære farvande først og fremmest som følge af gødsning, afstrømning fra markarealer og kvælstofnedfald. Store mængder næringsstoffer i naturen fremmer ensartede næringskrævende artssamfund på bekostning af et alsidigt plante- og dyreliv og medfører forringede forhold for den biologiske mangfoldighed og naturtyper og arter;

Tilgroning ændrer på afgørende vis levevilkårene for en række plante- og dyrearter, herunder fuglene. Det truer også især lysåbne naturtyper som moser, enge, klitter, heder, overdrev men også egeskove ofte som følge af manglende eller utilstrækkelig drift;

Fragmentering skaber isolation af arternes bestande, hvorved de risikerer at uddø. Foruden et direkte tab af naturareal, forringes de eksisterende naturtypers tilstand og deres økologiske funktioner;

Udtørring er en vedvarende trussel mod mange våde naturtyper og de tilhørende arter som følge af en ændring i de naturlige vandforhold;

Invasive arter er ikke hjemmehørende arter, der spreder sig. De optager plads og fortrænger det oprindelige plante- og dyreliv og findes i dag på mange naturarealer;

Forstyrrelse kan være en afgørende faktor navnlig for truede og sårbare arter, der på grund af levevis og specifikke krav til levested, vil være følsomme overfor menneskelige aktiviteter.

Ofte vil truslerne påvirke i samme retning. For eksempel er tilgroning ofte en effekt af næringsstofbelastning og udtørring, tillige er presset på mange arter højt på grund af fragmentering, og det øges yderligere med forekomst af for eksempel invasive arter og menneskelig forstyrrelse.

Overordnet målsætning

Målsætningen er, at de udpegede naturtyper og arter på sigt opnår "gunstig bevaringsstatus". Der skal opstilles en langsigtet målsætning for hvert af de udpegede Natura 2000-områder.

Målsætningen rækker udover 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold og i de udpegede områder som helhed.

Sigtelinjer for indsatsen i 1. planperiode

Natura 2000-planen skal under hensynstagen til den overordnede målsætning opstille konkrete retningslinjer for indsatsen i 1. planperiode for hvert enkelt beskyttelsesområde. Det kan være en indsats, som strækker sig ud over planperioden, men som skal iværksættes nu.

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om "gunstig bevaringsstatus" er en opgave, som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats. Det er derfor nødvendigt at prioritere og målrette indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode fokuserer på at sikre naturtilstanden for udpegede naturtyper og bestandene for udpegede arter. Der vil på baggrund af naturmæssige forskelligheder være regionale forskelle i gennemførelsen af indsatsen.

Sikring af naturtilstanden af eksisterende naturarealer og arter i beskyttelsesområderne

Ifølge direktiverne skal de naturtyper og arter, der udgør områdernes

udpegningsgrundlag, have en gunstig bevaringsstatus. Der er således en forpligtigelse til at sikre naturen mindst samme tilstand som ved direktivernes ikrafttræden. Dette kræver ofte en løbende driftsindsats og en vedvarende indsats mod næringsstofbelastningen på de eksisterende naturarealer for at opretholde eller genoprette dem i samme tilstand.

Sikring af de små naturarealer

De små naturarealer er ofte i dårlig naturtilstand, blandt andet fordi de er så små, at påvirkningen fra omgivende arealer har stor betydning. En udvidelse af små naturarealer indenfor beskyttelsesområderne samt eventuelt sammenkædning af arealer via spredningskorridorer og trædesten kan være nødvendig for at opretholde naturtilstanden også på længere sigt.

Sikring af naturtyper og levesteder som lovligt kan ødelægges

Der skal ske en sikring af de naturtyper og levesteder, der ikke er beskyttet mod aktiviteter, som direkte kan ødelægge dem. Det drejer sig for eksempel om skovens naturtyper og sten- og boblerev på havet. Der vil derudover være andre ikke beskyttede levesteder for visse af direktivernes arter, hvor en sikring kan være nødvendig, for eksempel for visse fuglearter.

Indsats for truede naturtyper og arter

For naturtyper og arter, hvis status på landsplan er i fare for at blive voldsomt forringet i 1. planperiode, og hvor der er en fare for, at de forsvinder fra den danske natur på sigt kan en egentlig naturgenopretningsindsats og/eller målrettet drift være nødvendig. Som eksempler på truede naturtyper og arter kan nævnes højmoser, eremit og sortterne.

Natura 2000-planlægningen fastlægger desuden retningslinjer for myndighedernes skønsmæssige beføjelser efter lovgivningen i øvrigt.

Natura 2000 og Vandrammedirektivet

Gennemførelsen af Vandrammedirektivet og vandplanerne forventes at bidrage til at imødegå nogle af ovennævnte trusler. Eksempelvis genskabes nye naturområder i ådale, og vandkvaliteten vil blive forbedret. Omfanget af synergieffekten mellem Natura 2000 og Vandrammedirektivet vil blive tydelig undervejs i planprocessen. For vandforekomster, der også er omfattet af Natura 2000-direktiverne, vil det strengeste af miljømålene være gældende.

Med målbekendtgørelsen er der fastlagt nærmere retningslinjer for fastsættelse af mål i Natura 2000-områderne og defineret en 5-trinskala for naturtilstanden i 18 lysåbne naturtyper. Et tilsvarende tilstandssystem er under udarbejdelse for de 10 skovnaturtyper og for direktivernes arter. På et senere tidspunkt vil et tilstandssystem for såvel de ferske som de marine naturtyper blive udarbejdet.

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen

N 239 – Ryegård Dyrehave, Bramsnæs og Garveriskoven og Egernæs

- kan læses på Naturstyrelsens hjemmeside, se www.naturstyrelsen.dk under opslag om plan for dette Natura 2000-område.

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk